

Typy współczesnych przekazów medialnych

WIEDZA W PIGUŁCE

W przestrzeni medialnej stykamy się z ogromem tekstów kultury. Wiele z nich łatwo przyporządkować do określonego gatunku, zaś klasyfikacja innych bywa kłopotliwa.

Współcześni artyści często tworzą remiksy, łączą wiele konwencji. Tak wiele dzisiejszych dzieł łamie schematy, że gatunki trudno już uważać za stałe i niezmiennie zbiory cech, jakie musi posiadać utwór, by do nich należał. Postrzega się je z punktu widzenia odbiorcy: ich rozpoznanie w danym tekście kultury ułatwia odbiór i interpretację dzieła.

Jednocześnie w kulturze popularnej nadal funkcjonują klasycznie wyróżniane gatunki, takie jak horrory czy komedie romantyczne. Autorom przekazów służących rozrywce zależy na tym, by forma ich utworów była prosta i przystępna dla odbiorcy. Niektóre media wymuszają tworzenie określonych typów przekazów, np. na Twitterze możemy publikować tylko wpisy o określonej ilości znaków.

Utwory można charakteryzować nie tylko z perspektywy gatunkowej, lecz także pełnionych funkcji. Pod tym względem przekazy medialne dzielimy na:

1. Informacje. Mają one poszerzać zakres wiadomości odbiorców. Spotykamy się z nimi w serwisach informacyjnych i filmach dokumentalnych.
2. Opinie. Informują o zdaniu autora na określony temat i zwykle kształtują punkt widzenia odbiorców. Ich przykładami są recenzje czy felietony. Opinie to domena publicystyki.
3. Perswazje. Mają za zadanie przekonać odbiorców do podjęcia pewnych działań. To np. reklamy czy ogłoszenia wyborcze. Komunikaty perswazyjne obfitują w elementy informacji i opinii — np. w reklamach aktorzy grający ekspertów podają wyniki badań.
4. Manipulacje. To komunikaty, których cele są ukryte przed odbiorcami. Ich nadawcy wywierają na odbiorcy mylne wrażenie, tak jakby sformułowana przez nich wypowiedź była informacją lub opinią.

Z tekstami kultury obcujemy niemal bez ustanku. Choćby wszechobecność ekranów na ulicach, w autobusach, centrach handlowych i naszych domach sprawia, że bez przerwy znajdujemy się w przestrzeni mediów. Za ich pośrednictwem obcujemy z przekazami audiowizualnymi, w których odbiorze najważniejsze jest zmysłowe doświadczanie. To właśnie one stały się trzonem współczesnej kultury.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Uzupełnij luki w poniższym tekście:

- zasad
- inny
- konwencjami

- stylem
- samodzielnie
- krótki
- dozwolone
- prawami
- zatarciu
- reguły

Każdy gatunek posługuje się określonymi _____. Należy je znać na tyle, by potrafić je rozróżnić i odpowiednio ocenić.

Nowoczesne formy komunikacji, takie jak Facebook lub Twitter rządzą się swoimi _____. Jeśli na przykład chcemy, aby nasze wpisy na Twitterze były czytane przez innych z zainteresowaniem, powinniśmy poznać _____, które obowiązują w tym serwisie i umiejętnie stosować je w praktyce.

Warto pamiętać, że tak jak publicystyka czy kabaret posługują się określonymi konwencjami, które określają, co jest _____, a czego nie wypada robić, tak samo każdy z środków komunikacji, którym się posługujemy, zakłada _____ sposób wyrażania swoich myśli. Na przykład jeśli tę samą wiadomość zamierzamy przedstawić za pomocą SMS-a, e-maila lub tradycyjnego listu, okaże się, że za każdym razem musimy posłużyć się innym _____ i w odmienny sposób dobierać słowa.

Nieznajomość _____ i konwencji obowiązujących w danym medium sprawia, że możemy zostać odebrani jako osoby niekulturalne.

Sukces serwisów społecznościowych takich jak Twitter dowodzi, że współcześnie ludzie mają coraz mniej czasu i zależy im na uzyskiwaniu informacji wyrażonych w _____ i zrozumiałym sposobie.

Obserwując współczesne media masowe, z łatwością można zauważyć, że tradycyjny podział na gatunki uległ _____. Dotyczy to nie tylko kinematografii, ale także programów informacyjnych lub publicystycznych. Warto jednak pamiętać, że tym bardziej powinniśmy krytycznie podchodzić do tego, co słyszymy lub oglądamy i _____ starać się ocenić, czy mamy do czynienia wyłącznie z opinią, przekazem o charakterze perswazyjnym czy sprawdzoną informacją.

SŁOWNICZEK

- **gatunek:** typ, odmiana czegoś. W odniesieniu do tekstów kultury: określony sposób organizacji przekazu, zależny od jego celu. Utwory tego samego gatunku mają zwykle podobną formę, wykorzystują te same konwencje.
- **konwencja:** zbiór cech utworów (artystycznych, dziennikarskich itp.) wielokrotnie powtarzany i wykorzystywany. Dana konwencja może być typowa dla jednego twórcy, grupy czy okresu. Składać się na nią mogą różne elementy utworu – zarówno związane z jego formą, jak i treścią.
- **perswazja:** przekonywanie kogoś do własnych racji.
- **manipulacja:** ukryta perswazja. Przekonywanie kogoś do podjęcia pewnych (często niekorzystnych dla niego) działań i jednocześnie ukrywanie swoich prawdziwych intencji.
- **remiks:** utwór, w którym wykorzystano i połączono elementy różnych innych dzieł. Dzięki nowemu kontekstowi zmieniają one swoje znaczenie. Pierwotnie termin "remiks" odnosił się tylko do utworów muzycznych i oznaczał zmianę aranżacji piosenki, połączenie jej pierwotnej wersji z innymi elementami dźwiękowymi.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Michał Wysocki, konsultacja merytoryczna: Piotr Drzewiecki. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/typy-wspolczesnych-przekazow-medialnych/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Stowarzyszenia Autorów ZAIKS, Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Język polski, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wiedza o społeczeństwie, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Treści nauczania

Środki masowego przekazu. (zakres rozszerzony)